

RACZO CZAWDAROW

Uniwersytet im. Konstantyna Presławskiego
Szumen

Pozycja języka polskiego i kultury polskiej w Szumenie

W Szumenie nie ma samodzielnego kierunku: filologia polska, jednak jej elementy pojawiają się w trakcie przedmiotów takich, jak: dzieje literatur słowiańskich czy gramatyka porównawcza języków słowiańskich. Przedmioty te prowadzi przeważnie poloniści (albo filolodzy polskiego pochodzenia), którzy zwracają szczególną uwagę na historię literatury polskiej, gramatykę języka polskiego oraz polską historię i kulturę.

Wykłady z gramatyki porównawczej języków słowiańskich dla studentów bułgarystyki i rusycystyki od 1975 roku prowadziła Iwanka Gugulanowa – polonistka z Sofii, natomiast ja – jako że również jestem polonistą – prowadziłem seminaria, największą uwagę zwracając na cechy charakterystyczne języka polskiego. Uważając jednak, że jest to niewystarczające, zorganizowałem kurs języka polskiego, w którym obowiązkowo mieli uczestniczyć studenci przez cztery semestry (później dodano jeszcze dwa semestry fakultatywne). Po moim wyjeździe do Polski, w latach 1983–1988, gramatykę porównawczą języków słowiańskich wykladał prof. Ludwigo Selimski – polonista z Uniwersytetu w Wielkim Tyrnowie.

Początki zajęć z literatury polskiej na Uniwersytecie Szumeńskim łączą się z nazwiskiem prof. Wandy Smochowskiej, wybitnej badaczki stosunków polsko-bułgarskich. Od 1974 roku dojeżdżała ona z Sofii do Szumenu, żeby wygłaszać wykłady z historii literatur słowiańskich, przy czym najwięcej uwagi poświęcała literaturze polskiej i jej powiązaniom z pozostałymi literaturami słowiańskimi. W następnym roku zostałem asystentem prof. W. Smochowskiej. W 1981 roku została ona zwolniona z posady na Uniwersytecie z przyczyn politycznych. Zastąpiła ją jako wykładowca dziejów literatur

słowiańskich Magda Panowa z Bułgarskiej Akademii Nauk, która też zajmowała się głównie literaturą polską, od 1992 roku ja prowadziłem wykłady z tego przedmiotu, a w latach 2004–2006 (po moim wyjeździe do Polski) kontynuował je badacz literatury polskiej z Uniwersytetu św. św. Cyryla i Metodego w Wielkim Tyrnowie, prof. Nikołaj Daskalow. Od 2006 do 2012 r. znowu wykladałem ten przedmiot, a po moim odejściu na emeryturę dzieje literatur słowiańskich wykłada prof. Jani Milczakow, ambasador Bułgarii w Polsce w okresie 1992–1995 (doktorat uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim).

Zajęcia z języka polskiego od 1984 roku do dziś prowadzą lektorzy z różnych uniwersytetów polskich – z Krakowa, Warszawy, Łodzi, Lublina, Wrocławia. Są to m.in.: Jerzy Majchrowski (1984–1986), Wanda Stępiak-Minczewska (1986–1988), Antoni Aleksandrowicz (1988–1990), Franciszek Nieckula (1990–1994), Robert Todorow (2002–2004), Joanna Szulborska (2004–2006), Anna Kijewska (2006–2008), Katarzyna Klimczak (2008–2010), Sylwia Makowska-Flejszerowicz (od 2010 r. do dziś). Od 1995 do 2001 roku lektorem języka polskiego w Szumenie była Danuta Filczewska – Polka, która pracowała w polskiej redakcji radia Warna. Za swoją działalność na rzecz kultury polskiej Danuta Filczewska została odznaczona orderem przez Prezydenta Polski – został on wręczony przez Konsula Generalnego RP w Warnie Krzysztofa Krajewskiego. Konsul przedstawił społeczności miasta Szumen poczet wybitnych Polaków, wśród których znalazła miejsce i Filczewska.

W ostatnich latach języka polskiego uczą się studenci filologii bułgarskiej przez jeden semestr na trzecim roku studiów. Dodatkowo studenci wszystkich kierunków Wydziału Humanistyki mogą uczyć się fakultatywnie historii i kultury polskiej. Oprócz prowadzenia zajęć praktycznych z języka, lektorzy organizują również liczne imprezy dla miłośników kultury polskiej, korzystając z pomocy Instytutu Polskiego w Sofii. W ciągu ostatnich 30 lat w Szumenie odbyło się wiele wystaw sztuki, koncertów i projekcji filmów polskich – od 1983 do 2013 odbywały się przynajmniej dwa razy w roku. Wymienię tylko niektóre z nich: wieczór poezji Wisławy Szymborskiej i wykład prof. Jerzego Faryny *O poetyce i recepcji twórczości Wisławy Szymborskiej* w 1996 r.; prezentacja filmów Kieślowskiego i Lubaszenki w 2005 r.; wystawa polskich plakatów w 2006 r., zorganizowana przez Joannę Szulborską z pomocą i udziałem Konsula Generalnego RP w Warnie Waldemara Jacka Kotomskiego; wykłady Anny Kijewskiej *Nadzieje i możliwości młodzieży polskiej w UE* w 2006 roku oraz *Język ojczysty i języki obce. Twórczość Józefa Konrada a tożsamość europejska* w roku 2007; wykład Katarzyny Klimczak w 2008 r. zatytułowany

Spotkanie ze Zbigniewem Herbertem – moralistą, człowiekiem i poetą; wykład Magdy Karabelowej o misji Tadeusza Grabowskiego i hrabiego Adama Tarnowskiego w Bułgarii oraz prezentacja książki Grabowskiego *Ankieta bułgarska w sprawie polskiej*; dni Chopina w 2010 r.; wystawa *Czesław Miłosz* i prezentacja bułgarskich przekładów książek noblisty; prezentacja polskich filmów w ramach Roku Polskiego Kina w Szumenie; wystawa *Janusz Korczak* oraz prezentacja bułgarskich przekładów książek Korczaka i filmu Wajdy *Korczak* w 2012 r.; zapoznanie bułgarskich studentów z obrzędami związanymi ze świętowaniem andrzejek przez lektorkę Sylwię Makowską i wiele innych.

Obecnie polonistyka ma mocne lobby w Szumenie, bo wielu wykładowców Uniwersytetu Szumeńskiego pracowało w Polsce, toteż zna dobrze język i kulturę polską. Do Szumenu bardzo często przyjeżdżają z wykładami przedstawiciele różnych ośrodków uniwersyteckich i naukowych Polski – z Warszawy, Krakowa, Łodzi, Lublina, Bydgoszczy itd. Również wykładowcy Uniwersytetu Szumeńskiego występują z wykładami i referatami na konferencjach naukowych w Polsce, a także drukują artykuły w polskich edycjach naukowych.

[Racho Chavdarov]
Polish Language and Culture in Shumen

The article presents teaching of Polish language and Polish literature at Shumen University (Bulgaria) from 1975 until 2013, as well as the activities of Polish language lecturers in popularizing Polish culture: film and book presentations, lectures on Polish culture, painting and poster exhibitions, concerts.

Key words: Poland, Bulgaria, Polish language, Polish literature, cultural contacts